

ПЕРЕВАГИ І НЕДОЛІКИ РЕГІОНАЛЬНОЇ СИСТЕМИ ДЕРЖАВНОЇ ПІДТРИМКИ ОРГАНІЗАЦІЙ АПК

Розглянуто переваги і недоліки регіональної системи державної підтримки підприємств АПК та визначено напрямки щодо активізації результатів її діяльності.

Merits and demerits of regional system of the state support of the enterprises of agrarian and industrial complex are considered and directions of activization of results of its activity are defined.

Ключові слова: державна підтримка, державний бюджет, сільгосптоваровиробники, регіональна система державної підтримки, управлінські рішення.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ ТА ПУБЛІКАЦІЙ

Проблеми системи державної підтримки АПК широко висвітлені у працях Більського В., Бодрова В., Борща А.[1], Гайдучього П., Дем'яненко М.[2], Кириченко А.[4], Кобути І.[5], Кропивко М., Месель-Веселяка В., Онищенко О., Саблука П., Юрчишина В. та ін. Проте дуже багато питань стосовно виявлення та подолання недоліків державної підтримки АПК на регіональному рівні залишаються невизначеними.

Метою статті є оцінка сучасного стану державної підтримки на регіональному рівні та встановлення можливих шляхів подолання недоліків її функціонування.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

Сільське господарство залишається провідною галуззю економіки, основним наповнювачем місцевих бюджетів. Сільськогосподарське виробництво є провідною галуззю економіки регіонів країни і вирішує основне завдання — забезпечення населення продуктами харчування.

Від якості та рівня споживання продуктів багато в чому залежить стан здоров'я населення регіону. У кожному регіоні України здійснюється державна підтримка АПК. Її рівень і напрями, як правило, залежать від рішень регіональних органів влади.

РЕЗУЛЬТАТИ

У регіонах України, де приділяється серйозна увага державній підтримці сільськогосподарства, відмічається зупинка спаду виробництва продукції і певний підйом агропромислового виробництва.

Одним з позитивних прикладів виходу з кризового становища можна назвати Дніпропетровську область. З метою сприяння розвитку агропромислового комплексу Дніпропетровської області в 2010 році здійснено комплекс заходів щодо:

- функціонування однієї з перших в Україні експериментальної біоенергетичної установки (ТОВ "Агро-Овен" с. Оленівка Магдалинівського району);

- створення в області 5 сільськогосподарських обслуговуючих кооперативів по різних напрямках діяльності (молочарські, зернові, плодоовочеві, м'ясо-переробні, багатофункціональні).

З початку року обсяги кредитів, наданих комерційними банками агроформуванням області, збільшилися на 8,8% і дорівнюють 3,7 млрд грн. На підтримку розвитку сільськогосподарського виробництва було спрямовано 235 млн грн. державних коштів (у 4,1 рази більше рівня 2009 року).

Агроформування області розраховувались з селянами за оренду земельних паїв на 100%. Проведено меліоративне поліпшення 85 га орних земель. Реконструйовано 3 зрошувальні системи, що дає можливість розширити площі сільськогосподарських угідь на 450 га та збільшити виробництво сільськогосподарської продукції.

Чинна "Програма технічного переоснащення сільськогосподарських формувань Дніпропетровської області у 2010—2012 роках" розроблена з метою організації виконання основних напрямів Державної цільової програми розвитку українського села на період до 2015 року, затвердженої Постановою Кабінету Міністрів України від 19 вересня 2007 року № 1158 щодо технічного переоснащення сільсько-господарських формувань.

Рівень виробництва та якості сільськогосподарської продукції значною мірою залежить від дотримання науково обґрунтованих технологій вирощування сільськогосподарських культур і організації технологічних процесів виробництва. Відповідний рівень та ефективність виробництва сільськогосподарської продукції може бути досягнуто при оптимальному технічному оснащенні виробництва. Безперервне і динамічне поновлення технічного оснащення сільськогосподарського виробництва забезпечує більшу частину приросту продуктивності праці. Програма технічного переоснащення сільськогосподарських формувань області у 2010—2012 роках розроблена з метою активізації оновлення тракторного парку сільгоспвиробників Дніпропетровської області, поліпшення рівня їх використання і на цій основі — підвищення ефективності сільськогосподарського виробництва, поліпшення умов відтворення матеріально-технічної бази в аграрному секторі економіки.

Кошти обласного бюджету спрямовуються для розвитку сільськогосподарських підприємств шляхом надання фінансової підтримки на безповоротній основі.

У Львівській області у 2010 році здійснювали господарську діяльність 197 великих та середніх підприємств, які виробляли продукцію рослинництва і тваринництва та надавали послуги у сільському господарстві. За попередніми даними, ними отримано 343,0 млн грн. прибутку, рівень рентабельності за 2010 рік становив 25,9%. Прибутки одержані в рослинництві (333,3 млн грн.) і тваринництві (3,6 млн грн.) здебільшого від реалізації ріпаку озимого (202,5 млн грн.) та цукрових буряків (75,9 млн грн.).

На розвиток сільського господарства сільськогосподарськими підприємствами у 2010 році отримано із державного бюджету коштів на суму 13,0 млн грн. за рахунок бюджетних дотацій та 28,9 млн грн. за рахунок податку на додану вартість. Більшу частину бюджетних дотацій (60,4%) отримано на розвиток рослинництва та нараховано 83,2% податку на додану вартість — за реалізовану продукцію тваринництва. У розрахунку на 1 підприємство за 2010 рік отримано 6,6 млн грн. бюджетних дотацій і 146,6 тис. грн. — відшкодування за рахунок податку на додану вартість.

На обласні програми з підтримки підприємств агропромислового комплексу Львівщини передбачено 9280 тис. грн. Рішенням обласної ради від 13 липня 2010 року на 2011 рік затверджено обласні цільові програми Львівської області для фінансової підтримки підприємств агропромислового комплексу. Фінансова підтримка передбачена в обсязі 9280 тис. грн.

Держава цього року створила найбільш сприятливі за останній час для розвитку сільського господарства умови. Є низка державних програм, спрямованих на розвиток сільського господарства. На фінансування програм фінансової підтримки з обласного бюджету планується виділити на 2011 рік 8625 тис. грн., в тому числі: за рахунок загального фонду бюджету — 6900 тис. грн. за рахунок спеціального фонду — 1725 тис. грн. Головне управління агропромислового розвитку розробило проекти програм, які погоджені з головним фінансовим управлінням і подані на погодження в комісію з питань розвитку села і агропромислового комплексу Львівської обласної ради.

Агропромисловий комплекс Донецької області у 2010 році отримав із Державного бюджету України через Головне управління агропромислового розвитку облдержадміністрації 316,2 млн грн., що на 80 % більше ніж у 2009 році.

Крім того, на реалізацію 7 інвестиційних проектів з державного бюджету виділено 84 млн 237 тис. грн. по програмі створення нових робочих місць у вугледобувних регіонах.

Також із обласного бюджету на виконання заходів підтримки та стимулювання агропромислового комплексу виділено 775 тис. грн. Згідно Закону України "Про державний бюджет України на 2011 рік", видатки Міністерству аграрної політики та продовольства України по загальному та спеціальному фонду передбачені в обсязі 10 203 529,9 тис. грн., що на 4 449 043,5 тис. грн. більше в порівнянні з 2010 роком.

У той же час найгірше становище з питань підтримки сільського господарства за рахунок бюджетних коштів простежується у Закарпатській і Кіровоградській областях. Обсяги грошових надходжень у цих регіонах менш ніж 70% відносно середнього розміру державної підтримки по областях в цілому. Чернігівській, Тернопільській, Запорізькій та Дніпропетровській областям зовсім не було надано коштів для підтримки виробництва продукції рослинництва.

Збільшені видатки на 150 000 тис. грн. по програмі "Часткове відшкодування суб'єктам господарювання вартості будівництва та реконструкції тваринницьких ферм і комплексів та підприємств з виробництва комбикормів". Видатки державного бюджету за бюджетною програмою "Дослідження і експериментальні розробки в системі агропромислового комплексу" на 2011 рік збільшені на 20 985,2 тис. грн. За програмою "Закладення молодих садів та ягідників і нагляд за ними" передбачено видатків на 80 750 тис. грн. більше в порівнянні з 2010 роком.

З метою підвищення конкурентоспроможності тваринницької галузі, захисту споживчого ринку від неякісного імпорту тваринницької продукції, забезпечення населення високоякісними продуктами харчування в 2011 році сума податку на додану вартість, що повинна сплачуватися до бюджету переробними підприємствами усіх форм власності за реалізовані ними молоко та м'ясо в живій вазі, у повному обсязі зараховується до спеціального фонду державного бюджету і спрямовується на державну підтримку галузі тваринництва в сумі 2 030 000 тис. грн. Також в державному бюджеті передбачено часткове відшкодування вартості будівництва нових тепличних комплексів в сумі 50 000 тис. грн.

Основними критеріями для отримання підприємствами АПК дотацій та компенсацій з державного бюджету є ведення законної та прозорої господарської діяльності, відсутність боргів перед бюджетами різних рівнів та Пенсійним фондом України, виконання всіх умов, передбачених Порядками використання коштів державного бюджету за напрямками.

Вінниччина займає другу позицію серед регіонів України, в тому числі в галузі тваринництва — першу, рослинництві та економіці — другу.

Рівень рентабельності сільськогосподарського виробництва становив 22,1%, в тому числі рослинництва — 31%, тваринництва — 10,2%.

Спираючись на дані Держкомстату України, можна відмітити значне погіршення стану сільськогосподарського виробництва у Волинському, Рівненському, Хмельницькому, Чернівецькому регіонах та Автономній Республіці Крим. Залишаються збитковими і сільськогосподарські підприємства Житомирської, Закарпатської й Сумської областей.

У 2010 році покращилося кредитування галузі. Сільгоспідприємствами Вінницької області залучено в банківських установах області кредитних ресурсів на суму 136,6 млн грн., що на 82,3 млн грн. більше, ніж за аналогічний період 2009 року. При цьому відсоткова ставка за користування кредитними ресурсами в порівнянні з минулим роком зменшилася з 25,6 до 24,1%. Фінансова підтримка підприємств агропромислового комплексу області коштами обласного бюджету здійснюється за 6 напрямками, на які передбачено 10,2 млн грн.

У Запорізькому регіоні діє 2974 господарюючих суб'єкти у сільському господарстві. Значна частка припадає на фермерські господарства області, що складає 69,8%. Господарські товариства і приватні підприємства складають 14% від загальної кількості з перевагою перших. У Запорізькому районі працює 25 сільгоспідприємств та 50 фермерських господарств. Збиральна площа зернових у 2010 році складала 36,5 тис. га, з яких зібрано 95,3 тис. тонн зерна при урожайності 26,1 ц/га.

Складним залишається стан справ у тваринництві. Позитивним є те, що реалізація м'яса зросла на 41% і

склала 1,5 тис. тонн, підвищились надої на корову та середньодобові прирости ВРХ, на 13 голів зросло поголів'я ВРХ. Але чисельність свиней протягом року скоротилася на 3,8 тис. гол., на 147 голів стало менше корів. Знизились на 69 тонн обсяги виробництва молока, на 5,4 млн штук вироблено менше яєць.

У економічно активних сільгосппідприємствах відсутня заборгованість з виплати заробітної плати, а її середньомісячний розмір за січень-листопад 2010 року зріс на 17% і становить 1704 грн. — це другий показник в області.

Відповідно до Указу Президента України від 27.03.98 № 222/98 "Про заходи щодо підтримки індивідуального житлового будівництва на селі" в Запорізькій області розроблена і успішно діє цільова регіональна програма "Сільське подвір'я" ("Власний дім"). За одинадцять місяців 2010 року на реалізацію заходів програми з усіх джерел фінансування спрямовано 7307,3 тис. грн., у тому числі з державного бюджету — 2281,2 тис. грн., обласного бюджету — 2954,8 тис. грн., районних бюджетів — 1157,5 тис. грн., інших джерел — 913,8 тис. грн. (рис. 1).

Обласним фондом підтримки індивідуального житлового будівництва на селі з сільськими мешканцями області укладено 517 кредитних договорів на загальну суму 5754,0 тис. грн. Завдяки кредитним ресурсам програми сільським населенням виконані роботи з водопостачання 110 житлових будинків, газифіковано 621 житловий будинок, придбано і реконструйовано 93 житлові будинки загальною площею 7075,1 кв. м.

Останнім часом особлива увага приділяється стану реалізації програми форвардних закупівель зерна. За інформацією Аграрного фонду України, форвардні контракти заключили лише 415 підприємств з усіх регіонів країни. Серед гірших у цьому питанні і Запорізька область: контракти з Аграрним фондом підписали лише 12 сільгосппідприємств області на 16 тисяч тонн пшениці. Низька активність аграріїв, насамперед, пояснюється тим, що в останні два роки держава не виконувала повною мірою свої зобов'язання згідно з форвардними контрактами. Не дуже влаштовує сільгоспвиробників і запропонована на цей рік ціна авансової закупівлі пшениці та жита. Що ж стосується ціни, то підприємства, які працюватимуть по таких контрактах, фактично отримують від держави безвідсотковий кредит, що дозволить більш якісно провести весняно-польові роботи, а також придбати за пільговими цінами добрива та паливо.

Виходячи з вищесказаного, Запорізькій області, на нашу думку, необхідно активізувати роботу щодо залучення аграріїв до програми форвардних закупівель і виправити становище, яке існує на цей час.

У рамках державної програми по підтримці сільськогосподарського виробництва Запорізький район у 2010 році отримав всього лиш 30 тис. грн. бюджетних коштів, а на виконання постанови Кабінету Міністрів України "Здійснення фінансової підтримки підприємств агропромислового комплексу через механізм здешевлення кредитів" заборгованість 2009 року складає 35 тис. грн.

Аналіз реалізації програми виявив невтруєваність системи фінансування і участі міністерств та відомств в її реалізації. Продукція сільського господарства витратна і не може конкурувати з тією, що імпортується. В той же час необхідність забезпечення продовольчої безпеки Запорізького регіону вимагає, виходячи з міжнародного досвіду по основних продуктах

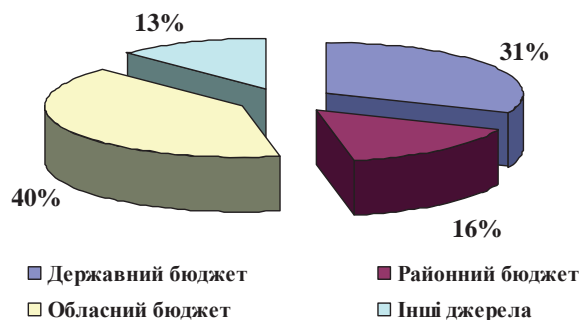

Рис. 1. Структура джерел фінансування цільової регіональної програми "Сільське подвір'я"

(молоко, м'ясо та ін.), забезпечувати населення не менше 80% за рахунок власного виробництва.

Крім того, в Запорізькому регіоні здійснювані перетворення слабо враховували різноманітність природно-виробничих, економічних і історичних умов господарювання. Відбувся розпад крупних високотоварних господарств на безліч дрібних, що веде до додаткових потреб у капіталовкладеннях для створення в них власної виробничої і соціальної інфраструктури. Невеликі наділи землі освічених селянських господарств не дозволяють вводити передові технології виробництва, призводять до зростання витрат ручної праці.

У таких умовах руйнується також система сівозмін, агротехніки, меліорації, кормова база тваринницьких ферм і комплексів. Погіршується якість земель, знижується їх родючість при одночасному виводі з сільськогосподарського обороту. Вилучення земельних і майнових паїв з існуючих організаційно-правових форм господарювання веде до ще більшого руйнування підприємств, до втрати їх ресурсного потенціалу.

Перехід до ринкових відносин різко загострив проблему зайнятості сільського населення, зумовив зниження обсягів і ефективності агропромислового виробництва, наростання частки збиткових господарств, інституційні перетворення, що не супроводжувалися розширенням сфери застосування праці. Згортання робочих місць в несільськогосподарських галузях сільської економіки негативно вплинули на стан ринку праці. У сфері зайнятості в сільському господарстві діє ряд негативних тенденцій. Відмічена значна міграція сільського населення в міста і районні центри Запорізького регіону, що зумовлено значним зниженням соціального рівня життя на селі. Аналогічна ситуація в інших регіонах.

Кількість бюджетних правопорушень з року в рік не зменшується. Найбільш поширеним видом бюджетного правопорушення, яке в тому чи іншому вигляді повторюється щороку, є використання коштів державного бюджету з порушенням чинного законодавства.

Через безконтрольність з боку Міністерства аграрної політики України, підвідомчі йому управління та служби не забезпечували дотримання чинного законодавства в частині повернення заборгованості за наданими на поворотній основі державними коштами та матеріальними цінностями, чим значно зменшували ефективність використання коштів державного бюджету, наданих на підтримку підприємств АПК.

Так, на виконання розпорядження Кабінету Міністрів України від 11.10.2006 № 508-р "Про збільшення статутного фонду НАК "Укргролізінг" Мінагрополітики перерахувало Компанії 164 млн грн. Для за-

купівлі сільськогосподарської техніки з метою подальшої її передачі у лізинг. Однак встановлено, що ні в 2007 ні в 2008 році Компанія статутний фонд не збільшила. Крім того, через безконтрольність з боку Українського державного фонду підтримки фермерських господарств, ФГ "Ніна" на підставі рішення Обухівського району Київської області та управління агропромислового розвитку Обухівської райдержадміністрації, одержало на безповоротній основі кошти державного бюджету в сумі 1 млн грн. як компенсацію за будівництво і реконструкцію тваринницьких приміщень та перший придбаний комбайн. При цьому були порушені вимоги статті 5 Закону України "Про фермерське господарство" та статей 29 і 381 Цивільного кодексу України.

Внаслідок неналежної організації Міністерством аграрної політики України, як головним розпорядником бюджетних коштів, внутрішнього контролю, підвідомчій йому управління та служби не забезпечили повернення заборгованості за наданими на поворотній основі державними коштами та матеріальними цінностями. У результаті станом на 1 січня 2009 року утворилась прострочена дебіторська заборгованість в Українського державного фонду підтримки фермерських господарств у сумі 9,8 млн грн., ДП "Держрезервнасінфонд" — 70,3 млн грн. та НАК "Укграполізинг" — 310,1 млн грн.

Під час перевірки ефективності використання коштів Державного бюджету України, виділених у 2008—2009 роках як тваринницька дотація і державна підтримка виробництва продукції рослинництва виробникам сільськогосподарської продукції в Одеській, Миколаївській та Херсонській областях, встановлено факти перерозподілу коштів між бюджетними програмами та кодами економічної класифікації.

Однією з основних системних вад в управлінні державними фінансами є неефективне використання коштів державного бюджету та коштів цільових бюджетних і державних позабюджетних фондів. Переважна більшість випадків неефективного використання державних коштів пов'язана саме з управлінським фактором. Необгрунтовані, суб'єктивні, некваліфіковані управлінські рішення, прийняті без відповідного прогнозування і планування, тривале утримання коштів на реєстраційних рахунках розпорядників бюджетних коштів призводили не тільки до неефективного використання державних коштів, але й прямих втрат бюджету.

За відсутності контролю з боку Мінагрополітики головні управління агропромислового розвитку Одеської, Миколаївської та Херсонської облдержадміністрацій і їх районні структури не забезпечили ефективного управління та використання коштів за бюджетною програмою "Бюджетна тваринницька дотація та державна підтримка виробництва продукції рослинництва". Зокрема, в порушення пункту 9 статті 7 Бюджетного кодексу України зазначені управління не забезпечили справедливого і неупередженого розподілу бюджетних коштів та рівного доступу сільгоспвиробників до бюджетних ресурсів, у зв'язку з чим обсяги фінансової підтримки до районних управлінь у сумі 42 млн грн., в т.ч. по Одеській — 4,3 млн грн., Миколаївській — 2,3 тис. грн. та Херсонській області — 35,4 млн грн., розподілялися непропорційно і, як наслідок, державна підтримка надавалась необгрунтовано, а кошти використовувались неефективно.

Крім того, в результаті прийнятих у 2008 році Кабінетом Міністрів України управлінських рішень, зок-

рема, постанови від 12.03.2008 "Про здійснення стабілізаційних заходів на продовольчому ринку у 2008 році" та розпорядження від 12.04.2008 №592-р "Питання стабілізації продовольчого ринку" державний матеріальний резерв від проведення операцій із закупівлі і реалізації м'яса та м'ясопродуктів іноземного походження втратив 148,4 млн грн. коштів спеціального фонду державного бюджету.

Свідченням нанесення збитків державі є неефективне управління матеріальними цінностями Державним комітетом України з державного матеріального резерву.

Логічним наслідком прийнятих необгрунтованих управлінських рішень, допущених недоліків у прогнозуванні та плануванні стало неефективне використання коштів шляхом тривалого їх утримання без використання на реєстраційних рахунках розпорядників бюджетних коштів та на поточних рахунках підвідомчих установ.

Встановлено, що Міністерством аграрної політики України не було забезпечено своєчасного прийняття порядку використання коштів та затвердження паспорта бюджетної програми за КПКВ 2801270 "Державна підтримка дорадчої служби". Як наслідок, у регіонах не було створено дорадчої служби, і з виділених законами України про державний бюджет на 2007—2008 роки 20,5 млн грн., передбачених на вказану мету, залишились невикористаними 16,5 млн грн., або 82,6 відс. від загальної суми коштів.

Крім того, внаслідок відсутності ефективного внутрішнього контролю за використанням коштів загального фонду держбюджету, в кінці 2007 та 2008 років до державного бюджету було повернуто, як невикористані 117 млн грн., при цьому сума недофінансування за бюджетними програмами підтримки АПК за цей період становила понад 814,5 млн гривень.

Також було встановлено, що виплата переробникам підприємствами коштів дотації сільгоспвиробникам за поставлене ними молоко та м'ясо у живій вазі через касу підприємств створювала передумови до зловживань та неповного (неналежного) перерахування коштів ПДВ, залишених для виплати дотації сільгосптоваровиробникам, а в окремих випадках призводило до вчинення фінансових махінацій. Зокрема встановлено факти зайвого повернення на розрахункові рахунки ЗАТ "Житомирський м'ясокомбінат" та ТОВ "Кам'янець-Подільський м'ясокомбінат" коштів дотації, які не були виплачені сільськогосподарським товаровиробникам, у загальній сумі майже 1,7 млн грн.

Формування й використання коштів ПДВ, які надаються сільгоспвиробникам через механізм спеціальних режимів оподаткування, належним чином не контролювали ні Міністерство аграрної політики України, ні Державна податкова адміністрація України, а Міністерство фінансів України фактично усунулось від прогнозування обсягів цих коштів та аналізу ефективності їх використання.

У Вінницькій області на ВАТ "Коятинський птахокмбінат", ТОВ "Тульчинський маслосирзавод", ПП "Пітик" та ТОВ "Ритон" порушень законодавства не виявлено, тоді як встановлено порушення вимог Порядку нарахування, виплат і використання коштів, спрямованих для виплати дотацій сільськогосподарським товаровиробникам за поставлені ними переробним підприємствам молоко та м'ясо в живій вазі на загальну суму 5,1 млн грн.

Крім того, відсутність єдиної методології щодо визначення сум ПДВ, що підлягають включенню до пільгової податкової декларації, призводило до того, що переробні підприємства за власними методологіями проводили розрахунок та визначали суми виплат дотації сільгосптоваровиробникам за здане молоко та м'ясо у живій вазі, що в кінцевому результаті призводило до втрат надходжень до державного бюджету. Так, у результаті перевірки ефективного і цільового використання у 2007—2009 роках коштів державного бюджету, виділених для державної підтримки виробництва продукції рослинництва, розвитку тваринництва, виплати дотації сільськогосподарським товаровиробникам за поставлені ними переробним підприємствам молоко та м'ясо в живій вазі, у Вінницькій, Житомирській та Хмельницькій областях було встановлено факти зниження обсягу нарахування сплати ПДВ до бюджету на загальну суму 4,6 млн грн.

Слід зазначити, що цільові державні програми, на виконання яких держава протягом значного часу спрямовувала бюджетні кошти, після завершення терміну їх дії, як правило, не досягали своєї мети, тобто кошти, витрачені на реалізацію таких програм, було витрачено неефективно.

Обсяг коштів, який спрямовується з державного бюджету на підтримку розвитку сільського господарства, щорічно зростає, однак аграрний сектор економіки працює на межі збитковості, а окремі його галузі, насамперед тваринництво, є хронічно збитковими. Заробітна плата сільськогосподарських товаровиробників залишається найнижчою серед виробничих галузей економіки. Все це не забезпечує розширеного відтворення виробництва та оновлення основних засобів.

Найгострішими проблемами на селі продовжують залишатися занепад соціальної сільської інфраструктури, відсутність мотивації до праці, безробіття, бідність, трудова міграція та, як наслідок, обезлюднення сільської місцевості. При цьому в Законах України про Державний бюджет на 2007—2008 роки фінансування спеціальних бюджетних програм, спрямованих на розвиток сільських територій, відсутнє.

У системі державної підтримки агропромислового сектора залишається ще багато невирішених проблем, які стосуються кредитної, цінової, регуляторної та страхової діяльності. Зокрема, невиконання законодавчо встановлених вимог щодо обов'язкового страхування сільськогосподарського виробництва призводить до значних втрат державного бюджету на ліквідацію наслідків стихійних лих.

Запроваджена система фінансування державної підтримки агропромислового комплексу не забезпечувала визначеного на законодавчому рівні сприяння життєздатності сільського господарства, його конкурентоспроможності на внутрішньому і зовнішньому ринку, гарантування продовольчої безпеки країни, посилення соціального захисту сільського населення. Основними причинами неефективного використання коштів державного бюджету, які виділяються на підтримку АПК, були недосконалість механізмів отримання і розподілу бюджетних коштів та порушення бюджетної дисципліни при їх використанні. Щорічна зміна порядків та механізмів виділення коштів з державного бюджету, їх громіздкість, запізниті затвердження та внесення до них неодноразових змін протягом року спричиняли несвоєчасне отримання коштів

державної фінансової підтримки та неефективне їх використання і повернення в кінці року до державного бюджету.

ВИСНОВКИ

В умовах жорсткої обмеженості бюджетних коштів необхідно відмовитися від тих програм, які призводять до неефективного їх витрачання. В даний час велика частина підтримки сільського господарства здійснюється з регіональних бюджетів. При цьому багато місцевих адміністрацій застосовують найбільш спотворюючі заходи підтримки, встановлення регіональних бар'єрів. Отже, виходячи з вищезазначеного, необхідно:

- добитися від регіональних адміністрацій того, аби вони обмежувалися застосуванням тих заходів, які відповідають не тільки українській, але і міжнародній концепції аграрної політики, боротися зі встановленням міжрегіональних бар'єрів;

- деталізувати бюджетні класифікатори, збільшити прозорість бюджету, передати частину повноважень на місця. Особливо поважно зробити це відносно регіональних і місцевих бюджетів, оскільки з них здійснюється основна частина підтримки села;

- провести додаткове розмежування повноважень між органами виконавчої влади і органами місцевого самоврядування на рівні муніципальних районів, а також ухвалення нових законів: "Про продовольчу безпеку", "Про державний регіональний продовольчий фонд" і "Про інвестиційну політику у сфері АПК".

Література:

1. Борщ А.Г. Бюджетна підтримка аграрного сектора в умовах трансформаційних процесів в економіці України / А.Г. Борщ // Економіка АПК. — 2009. — № 2. — С. 111—116.
2. Дем'яненко М.Я. Державна підтримка як фактор забезпечення конкурентоспроможного аграрного виробництва / М.Я. Дем'яненко, Ф.В. Іванина // Економіка АПК. — 2009. — № 9. — С. 3—9.
3. Державна цільова програма розвитку українського села на період до 2015 року // Економіка АПК. — 2007. — № 11. — С. 3—50.
4. Кириченко А.В. Бюджетно-податкове регулювання в системі державного регулювання економіки / А.В. Кириченко // Економіка АПК. — 2010. — № 1. — С. 79—82.
5. Кобута І.В. Політика державної підтримки сільського господарства країн-членів СОТ / І.В. Кобута // Економіка АПК. — 2009. — № 12. — С. 132—136.
6. Офіційний сайт Вінницької обласної державної адміністрації [Електронний ресурс]. — Режим доступу до стор.: <http://www.vin.gov.ua/>.
7. Офіційний сайт Дніпропетровської обласної державної адміністрації [Електронний ресурс]. — Режим доступу до стор.: <http://www.adm.dp.gov.ua/>.
8. Офіційний сайт Донецької обласної державної адміністрації [Електронний ресурс]. — Режим доступу до стор.: <http://www.donoda.gov.ua/>.
9. Офіційний сайт Запорізької обласної державної адміністрації [Електронний ресурс]. — Режим доступу до стор.: <http://www.zoda.gov.ua/>.
10. Офіційний сайт Львівської обласної державної адміністрації [Електронний ресурс]. — Режим доступу до стор.: <http://www.loda.gov.ua/>.

Стаття надійшла до редакції 06.07.2011 р.